

NOKIAN
KAUPUNGIN

YMPÄRISTÖ- KASVATUS- VIIKKO

14.-20.9.2026

Kestävä tulevaisuus

Katso koko ohjelma ja ilmoittaudu pian!
nokiankaupunki.fi/ymparistokasvatusviikko

TÄÄLLÄ SYNTYY TTA.

NOKIAN
KAUPUNKI

ALA- JA YLÄKOULUT, TOINEN ASTE

Ilmoittautuminen ohjelmiin **viimeistään pe 28.8.**

Toivomme opettajilta myös tiedon siitä, mikäli käytitte vapaita materiaaleja sekä palautetta ohjelmista. Linkki tilastointi- ja palautekyselyyn löytyy ohjelman lopusta.

SISÄLLYSLUETTELO

ULKO-OHJELMAT JA KOHDEVIERAILUT	3
LUMO-rastit (<i>alakoulu, yläkoulu ja toinen aste</i>)	3
Lähiluontoretki (<i>alakoulu</i>) / TÄYNNÄ	3
Karjatilavierailu (<i>alakoulu</i>) / TÄYNNÄ	4
Retki Markluhdanlahden lammaslaitumelle (<i>alakoulu</i>)	4
Kulttuuriperintö- ja luontokasvatusta Harjuniityn koulun lähiluonnossa (<i>alakoulu ja yläkoulu</i>)	5
Hyönteistyöpaja (<i>alakoulu, yläkoulu ja toinen aste</i>) / TÄYNNÄ	5
Virtavesien sähkökoekalastus (<i>yläkoulu ja toinen aste</i>)	6
Tuleva Luonto Oy -yritysvierailu (<i>alakoulu ja yläkoulu</i>)	6
Nokianvirran energia -yritysvierailu (<i>yläkoulu ja toinen aste</i>)	7
Revisol-yritysvierailu (<i>toinen aste</i>)	7
SISÄOHJELMAT JA KOULUVIERAILUT	8
Bioman ja lajitteluseikkailu – musiikkiteatteriesitys (<i>1.–2. luokka</i>)	8
Luonto kaikkien ja kaikki luonnon puolesta WWF-oppitunti (<i>3.–6. luokka</i>)	8
Pakopeli: Siilin koti (<i>alakoulu</i>)	9
Tulevaisuuden metsiä kasvattamassa (<i>5.–6. luokka, yläkoulu ja toinen aste</i>)	9
Digiraati (<i>5.–6. luokka, yläkoulu ja toinen aste</i>)	10
Miten ja missä luonnon ja ihmisten hyvinvoinnista kunnassa päätetään? (<i>yläkoulu ja toinen aste</i>)	10
Nokian arvokkaat luontokohteet -luento (<i>yläkoulu ja toinen aste</i>)	11
Vastuullisuuskoulu-työpaja (<i>yläkoulu ja toinen aste</i>)	11
Elintapojen ympäristövaikutukset ennen ja nyt (<i>yläkoulu ja toinen aste</i>)	12
Ilmastotavoitteita edistävä kaavoitus (<i>yläkoulu, toinen aste</i>)	13

Luonnonmukainen viljely osana kestävää tulevaisuutta (<i>yläkoulu ja toinen aste</i>)	13
Tekoälytaiturit - Kestävää tulevaisuutta rakentamassa -työpaja (<i>yläkoulu ja toinen aste</i>).....	13
Kädenjälki -kouluvierailu (<i>toinen aste</i>).....	14
Katse eläimeen -kouluvierailu (<i>8.–9. luokka, toinen aste</i>)	15
Rauha2030-peli (<i>yläkoulu, toinen aste</i>)	15
MUUTA.....	16
Ateriapalvelut mukana ympäristökasvatusviikolla	16
Aineistonäyttelyt Nokian kirjasto- ja kulttuuritalo Virrassa	16
YMPÄRISTÖKASVATUSMATERIAALIA VAPAASEEN KÄYTTÖÖN	17
Luonto kutsuu seikkailuun -vihko (<i>1.–3. luokka</i>).....	17
Pirkanmaan Jätehuollon mobiilipelit (<i>alakoulu, yläkoulu, lukio</i>)	17
Pirkanmaan Jätehuollon lajittelupelikortit (<i>alakoulu</i>)	17
Tutkimusretki koulussa (<i>alakoulu, yläkoulu</i>).....	18
Kestävä elämäntapa -oppimateriaalit (<i>alakoulu, yläkoulu, toinen aste</i>)	18
Kestävä kehitys -oppimateriaalit (<i>4.–6. luokka, yläkoulu, toinen aste</i>)	18
Pallon paras ruoka -pelikortit (<i>4.–6. luokka, yläkoulu ja toinen aste</i>)	18
T-paidan matka puuvillapellolta kauppaan -video (<i>alakoulu, yläkoulu ja toinen aste</i>)	19
Arjen tekoja luonnon hyväksi -bingo (<i>alakoulu ja yläkoulu</i>)	19
Sää ja mää – monialainen oppimateriaali (<i>yläkoulu</i>)	19
Ekopoli-lautapeli (<i>suunnattu yläkoululaisille ja lukiolaisille, mutta soveltuu pelattavaksi kaikenikäisille</i>)	20
Vuosilehdet – Luonnonperintösäätiö.....	20
TILASTOINTI- JA PALAUTEKYSELY	21

ULKO-OHJELMAT JA KOHDEVIERAILUT

LUMO-rastit (*alakoulu, yläkoulu ja toinen aste*)

Ohjelman kuvaus	LUMO-rasteilla pääsee tutustumaan Nokian upeisiin monimuotoisiin luontokohteisiin, testaamaan omia tietojaan sekä oppimaan luonnon monimuotoisuudesta. Rasteja on yhteensä viisi ja ne sijaitsevat Maatialanharjulla, Maatialanlahdessa, Puropuistossa, Markluhdanlahdessa sekä Haavistolla. Jokaiselta rastilta löytyy QR-koodi Forms-tietovisaan, johon pääsee vastaamaan puhelimella tai muulla älylaitteella. Rastit ovat kaikkien käytössä niiden julkaisun jälkeen. Kartta rasteista julkaistaan kaupungin nettisivuilla: <i>Asuminen ja ympäristö > Ympäristö ja ilmasto > Ympäristönsuojelu > Ympäristökasvatusviikko</i> Kaikkien tietovisaan vastanneiden ja yhteystietonsa jättäneiden kesken arvotaan palkintoja! Tietovisaan voi halutessaan vastata myös ilman yhteystietojen antamista, jolloin ei osallistu arvontaan.
Järjestävä taho	Nokian kaupungin ympäristönsuojelu
Sijainti	Rastit sijaitsevat luontokohteissa eri puolilla kaupunkia
Ajankohta ja kesto	Rastit ovat käytössä 30.9. saakka.
Ryhmäkoko	Ei rajoitusta

Lähiluontoretki (*alakoulu*) / TÄYNNÄ

Ohjelman kuvaus	SLL Nokian vierailija Kaija Helle tulee ohjaamaan lähiluontoretken koulunne läheisyydessä. Retkellä tutkitaan, mitä kaikkea luonnosta löytyy aina kasveista ja eläimistä erilaisiin elinympäristöihin. Samalla tutustutaan luonnon merkitykseen ihmiselle ja selvitetään, mistä hengittämämme happi oikein tulee.
Järjestävä taho	SLL Nokia
Sijainti	Koulun lähimaasto
Ajankohta ja kesto	Ma 14.9., ke 16.9., to 17.9. ja pe 18.9. klo 9–14 välisenä aikana. 60–120 min kohteen mukaan.
Ryhmäkoko	Yksi luokka

Ilmoittautuminen	Ympäristönsuojeluyksikkö, puh. 040 7799 286 ymparistonsuojelu@nokiankaupunki.fi
------------------	---

Karjatilavierailu (*alakoulu*) / TÄYNNÄ

Ohjelman kuvaus	Emolehmätila Honkaniemellä osallistujat pääsevät tutustumaan tilalla laiduntaviin pitkäkarvaisiin ylämaankarja-rotuun kuuluviin lehmisiin ja muuhun karjatilalla elämään. Osallistujilla tulee olla varusteena kumisaappaat ja säänmukaiset ulkovaatteet. HUOM! Karjatilalle ilmainen bussikyyti. Lähtövalmiina tulee olla noin 30 min ennen varattua vierailuajankohtaa.
Järjestävä taho	MTK-Pirkanmaa
Sijainti	Honkaniemen tila, Rajalantie 142, Pinsiö
Ajankohta ja kesto	To 17.9. klo 9–12 välillä. Vierailun kesto noin 60 min.
Ryhmäkoko	Kaksi luokkaa
Ilmoittautuminen	Ympäristönsuojeluyksikkö, puh. 040 7799 286 ymparistonsuojelu@nokiankaupunki.fi

Retki Markluhdanlahden lammaslaitumelle (*alakoulu*)

Ohjelman kuvaus	Ohjelmassa lapset pääsevät tutustumaan lampaisiin, niiden elämään ja lampaiden tekemään maisemanhoitotyöhön. Osallistujilla tulee olla varusteena kumisaappaat ja säänmukaiset ulkovaatteet. Ohjelman toteutuminen vahvistetaan elo–syyskuun vaihteessa, kun lampaiden laidunnuskauden pituus on varmistunut.
Järjestävä taho	Ala-Uotilan lammastila
Sijainti	Pitkäniemen sairaalan läheinen niitty
Ajankohta ja kesto	Ke 16.9. Kesto noin 30 min.
Ryhmäkoko	Yksi luokka
Ilmoittautuminen	Ympäristönsuojeluyksikkö, puh. 040 7799 286

ymparistonsuojelu@nokiankaupunki.fi

Kulttuuriperintö- ja luontokasvatusta Harjuniityn koulun lähiluonnossa (*alakoulu ja yläkoulu*)

Ohjelman kuvaus	Ala- ja yläasteen ryhmille suunnitellut luontotuokiot, joissa yhdistyvät suomalainen kulttuuriperintö ja luontokasvatus. Ala-asteen ryhmän tuokiossa tutustutaan Kalevalaan ja jokaisen oikeuksiin - Kalevalan urotoita tehden. Yläasteen ryhmän tuokiossa tutustutaan metsään, eli Tapiolaan, sen myyttisten merkitysten ja monimuotoisuuden kautta. Kumpikin tuokio pitää sisällään ryhmäyttäviä, kokemuksellisia ja luovia menetelmiä. Tuokioiden tavoitteena on tutustuttaa lapset jokaisen oikeuksiin ja nuoret metsän monimuotoisuuteen suomalaisen kulttuuriperinnön tarinoiden avulla. Luontotuokiot alkavat ja päättyvät sovittuina aikoina Harjuniityn liikuntahallin hiekkakentältä/P-paikalta, metsän laidalta. Tarvittavat varusteet: säänmukaiset ulkoiluvaatteet ja -jalkineet, vedellä täytetyt juomapullot, istuinalustoja.
Järjestävä taho	Luonto luoksesi / Luonto-ohjaaja Henriikka Kivinen
Sijainti	Harjuniityn koulun lähiluonnossa - myös pienellä sateella. Sään estäessä luontoympäristössä toimimisen, voidaan järjestää erilaista ohjelmaa sisätiloissa.
Ajankohta ja kesto	Pe 18.9. klo 11.00 ja 13.00. Kesto 90 min (mahdollisuus lyhentää, jos se helpottaa koulupäivän sujuvuutta).
Ryhmäkoko	Yksi luokka
Ilmoittautuminen	Henriikka Kivinen, puh. 044 2028438, luontoluoksesi@gmail.com

Hyönteistyöpaja (*alakoulu, yläkoulu ja toinen aste*) / TÄYNNÄ

Ohjelman kuvaus	Mitä kaikkea elämää löytyy pihan kasveilta, metsän reunasta tai rantavedestä? Oppilaat pääsevät tutkimaan luonnon monimuotoisuutta käytännössä ja tutustuvat hyönteisten hämmästyttävään maailmaan. Työpajassa selvitetään, millaisia hyönteisiä eri kasvit houkuttelevat, miten hyönteiset kehittyvät
-----------------	--

	munasta aikuiseksi ja miksi niiden ravintokasvit ovat tärkeitä luonnon tasapainolle. Oppilaat pääsevät tarkastelemaan hyönteisnäytteitä, etsimään lajeja lähiympäristöstä sekä tutkimaan löytöjään mikroskoopin avulla.
	Työpaja soveltuu erityisesti ympäristöopin ja biologian opetukseen.
Järjestävä taho	Villi Vyöhyke ry
Sijainti	Koulut ja koulujen lähimaastot
Ajankohta ja kesto	Ma 14.9., ke 16.9. ja pe 18.9. Kellonaika sovittavissa kouluvierailijan kanssa, kesto mielellään noin 120 min.
Ryhmäkoko	Max. 20 oppilasta
Ilmoittautuminen	Ympäristönsuojeluyksikkö, puh. 040 7799 286 ymparistonsuojelu@nokiankaupunki.fi

Virtavesien sähkökoekalastus *(yläkoulu ja toinen aste)*

Ohjelman kuvaus	Tutustutaan ihmistoiminnan vaikutuksiin taimenen luontaiseen elinkiertoon sekä virtavesien ja taimenkantojen hoitotoimiin. Sisältää sähkökoekalastusnäytöksen, jossa oppilaat pääsevät osallistumaan kalojen käsittelyyn.
	Sopii erityisesti biologiaa valinnaisena opiskeleville.
Järjestävä taho	KVVY Yhdistys
Sijainti	Kyyniojan varrella, Nokianvirran ja Kankaantaan koulujen kohdalla
Ajankohta ja kesto	Ti 15.9. klo 8–15 välisenä aikana. Kesto 45 min.
Ryhmäkoko	Max. 30 oppilasta
Ilmoittautuminen	Pyry Rinkinen, puh. 03 246 1339, pyry.rinkinen@kvvy.fi

Tuleva Luonto Oy -yritysvierailu *(alakoulu ja yläkoulu)*

Ohjelman kuvaus	Vierailulla Tuleva Luonto Oy:n tiloissa tutustutaan uhanalaisten kasvien kasvatukseen ja siihen, miten kasvatuksella voi edesauttaa luonnon monimuotoisuutta. Lisäksi opitaan, mikä muu on oleellista lajien säilyttämisen kannalta.
-----------------	--

	HUOM! Vierailulle on maksuton bussikuljetus. Lähtövalmiina tulee olla 30 min ennen varattua vierailuajankohtaa.
Järjestävä taho	Tuleva Luonto Oy
Sijainti	Sulapuronkatu 2, Tampere
Ajankohta	Pe 18.9. klo 9.00 ja 11.00. Kesto 45 min.
Ryhmäkoko	Max. 30 oppilasta
Ilmoittautuminen	Ympäristönsuojeluyksikkö, puh. 040 7799 286, ymparistonsuojelu@nokiankaupunki.fi

Nokianvirran energia -yrittäjävierailu (yläkoulu ja toinen aste)

Ohjelman kuvaus	Yrittäjävierailu Nokianvirran Energian biovoimalaitokseen. Vierailulla tutustutaan laitoksen toimintaan ja polttoaineisiin.
Järjestävä taho	Nokianvirran Energia Oy
Sijainti	Kerhokatu 10
Ajankohta	Ti 15.9. ja ke 16.9. klo 10.00. Kesto noin 60 min.
Ryhmäkoko	Max. 30 oppilasta
Ilmoittautuminen	Ympäristönsuojeluyksikkö, puh. 040 7799 286, ymparistonsuojelu@nokiankaupunki.fi

Revisol-yrittäjävierailu (toinen aste)

Ohjelman kuvaus	Vierailun aikana oppilaat pääsevät tutustumaan kiertotalouden ammattilaisten toimenkuvaan Revisolin toimipisteellä. Revisol tarjoaa käytännön esimerkin siitä, miten materiaalit voidaan pitää kierrossa mahdollisimman pitkään ympäristöä säästäen. Vierailun turvallisuuden takaamiseksi esittely tapahtuu bussin sisältä käsin samalla, kun tehdään kiertoajelu alueella. Bussikierto on osallistujille maksuton. Ohjelma soveltuu erityisesti rakennusalaan ja teollisuuteen liittyviä aloja opiskeleville. HUOM! Vierailulle on maksuton bussikuljetus. Lähtövalmiina tulee olla 15 min ennen varattua vierailuajankohtaa.
Järjestävä taho	Revisol Oy

Sijainti	Juhansuonkatu 11
Ajankohta ja kesto	Ma 14.9. klo 10.00 ja 12.00. Vierailun kesto 30–40 min.
Ryhmäkoko	Max. 50 oppilasta
Ilmoittautuminen	Ympäristönsuojeluyksikkö, puh. 040 7799 286, ymparistonsuojelu@nokiankaupunki.fi

SISÄOHJELMAT JA KOULUVIERAILUT

Bioman ja lajitteluseikkailu – musiikkiteatteriesitys (1.–2. luokka)

Ohjelman kuvaus	Jani muuttuu Biomaniksi, koska isän lajittelutaidot ovat ruostuneet. Tarinassa autot kulkevat biojätteellä ja yleisö saa auttaa sekä roskien lajittelussa että ilmakitaran soittamisessa. Bioman on musiikkiteatteriesitys, joka on suunnattu 1. ja 2. luokille. Esitykseen voivat osallistua myös eskarit ja muut alakoulun luokat.
Järjestävä taho	Pirkanmaan Jätehuolto Oy / Famoso Oy
Sijainti	Myllyhaan koulun liikuntasali
Ajankohta ja kesto	To 17.9. Esitykset klo 9 ja 10. Esityksen kesto n. 35 min.
Ryhmäkoko	Noin 100 henkilöä per esitys
Ilmoittautuminen	Ympäristönsuojeluyksikkö, puh. 040 7799 286 ymparistonsuojelu@nokiankaupunki.fi

Luonto kaikkien ja kaikki luonnon puolesta WWF-oppitunti (3.–6. luokka)

Ohjelman kuvaus	Oppilaita osallistava kouluvierailu sisältää alakoululaisille sopivaan muotoon paketoitua tietoa maailman luonnon tilasta sekä toiminnallisen osuuden, joka rohkaisee ja motivoi oppilaita itse tekemään tekoja luonnon puolesta. Kouluvierailu tukee OPS:n tavoitteita: L3 Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot sekä L7 Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Sisältö tukee ympäristöopin, yhteiskuntaopin ja katsomusaineiden opetusta sekä vahvistaa oppilaiden ympäristöosaamista ja kestävän elämäntavan taitoja. Se soveltuu myös osaksi koulun
-----------------	--

	monialaista oppimiskokonaisuutta esimerkiksi ympäristöön, ruokaan, ilmastoon tai luonnon monimuotoisuuteen liittyen. Opettajan on oltava läsnä koko oppitunnin ajan.
Järjestävä taho	WWF Suomi / WWF-lähettiläs Angelica Lewis
Sijainti	Vierailija tulee koululleen
Ajankohta ja kesto	Ma 14.9. ja pe 18.9. kaikki ajankohdat sovittavissa, ti 15.– to 17.9. ennen klo 13. Kesto 60 min.
Ryhmäkoko	Max. 30 oppilasta
Ilmoittautuminen	Angelica Lewis, puh. 045 8455333, lewis99.angelica@gmail.com

Pakopeli: Siilin koti (*alakoulu*)

Ohjelman kuvaus	Ala-asteikäisille suunnattu pakopeli, jossa osallistujat pääsevät etsimään siilille uutta kotia. Samalla osallistujat tutustuvat lähiympäristön eläimiin, luontosuhteeseen ja erilaisiin luontoa kuormittaviin uhkiin. Ohjelman tavoitteena on tarjota osallistujille innostava kokemus, joka laittaa heidät pohtimaan omaa luontosuhdettaan ja tutkimaan lähiympäristöä siilin näkökulmasta. Ohjelma vaatii rauhallisen tilan (esim. luokka), jossa ei ole läpikulkua ja jota voi tutkia vapaasti. Oppilaiden määrän mukaan voidaan tarjota vielä yksi lisäpeli tai laajentaa osallistujamäärää, jotta kaikki halukkaat voivat osallistua.
Järjestävä taho	Luontoliitto ry Hämeen piiri
Sijainti	Vierailija tulee koululleen
Ajankohta ja kesto	Ma 14.9. ja ti 15.9., kellonaika sovittavissa. Kesto 30–45 min per peli. Yhteensä varataan ohjelmalle 1,5 tuntia (eli noin 3 peliä) per luokka.
Ryhmäkoko	Kerrallaan peliin suositellaan osallistuvan max. 6 oppilasta
Ilmoittautuminen	Maria Mäensivu, puh. 040 3537857 massu.markku@gmail.com

Tulevaisuuden metsiä kasvattamassa (5.–6. luokka, *yläkoulu ja toinen aste*)

Ohjelman kuvaus	Vierailulla keskustellaan metsäasiantuntijan kanssa metsistä. Mitä metsänkäyttö on ja miten kestävä kehitys yhdistyy käytännössä
-----------------	--

	metsänkäyttöön? Minkälaista asioita kestäväällä metsänkäytöllä halutaan? Osaavatko oppilaat päätellä mitä kaikkea liittyy metsänkäyttöön tai mitä kaikkea metsätuotteita arjesta löytyy?
Järjestävä taho	MTK ry, Metsänomistajat-linja
Sijainti	Vierailija tulee koululenne
Ajankohta ja kesto	Ma 14.9. ja to 17.9. Tarkempi ajankohta sovittavissa kouluvierailijan kanssa. Kesto 45–60 min.
Ryhmäkoko	Yksi luokka
Ilmoittautuminen	Mikko Kriikku, puh. 040 5141355, mikko.kriikku@mtk.fi

Digiraati (5.–6. luokka, yläkoulu ja toinen aste)

Ohjelman kuvaus	Jos oppilaitos haluaa kuulla nuorten ajatuksia eri kestävän kehityksen teemoista, voidaan ympäristökasvatusviikolla järjestää Digiraati koulun valitsemasta aiheesta. <u>Digiraati</u> on oikeusministeriön ylläpitämä verkkopalvelu lasten ja nuorten keskusteluun ja kuulemiseen. Digiraati.fi on luotettava ja turvallinen osallistumisen alusta, jolla käydään keskustelua ohjatusti ja anonyymisti ennalta sovitusta aiheista. Keskustelusta muodostetaan loppulausuma, joka välitetään eteenpäin esimerkiksi päättäjille, medialle, viranhaltijoille tai muille aiheeseen liittyville ja vaikuttaville tahoille. Nuorten Akatemia järjestää raadin, joten koulun ei tarvitse rekisteröityä alustalle erikseen.
Järjestävä taho	Nuorten Akatemia
Sijainti	Koulut
Ajankohta ja kesto	Raadin ajankohta voidaan sopia koulun kanssa erikseen.
Ryhmäkoko	Ei rajoitusta
Ilmoittautuminen	Niina Salmi, niina.salmi@nuortenakatemia.fi

Miten ja missä luonnon ja ihmisten hyvinvoinnista kunnassa päätetään? (yläkoulu ja toinen aste)

Ohjelman kuvaus	Nokian Vihreät tulee kouluvierailulle esittelemään, miten kestävään tulevaisuuteen kytkeytyvä päätöksenteko kunnissa
-----------------	--

	toimii, missä elimissä mistäkin päätetään sekä miten päätöksentekoa ja valmistelua ohjataan.
	Ohjelmaa suositellaan erityisesti 9.-luokkalaisille ja lukiolaisille yhteiskuntaopin tunnille.
Järjestävä taho	Nokian Vihreät ry
Sijainti	Vierailija tulee koululleen
Ajankohta ja kesto	Ajankohta sovittavissa kouluvierailijoiden kanssa ma-pe välille klo 13–16. Ohjelman pituus on 45 min yläkoululle ja 75 min lukiolle.
Ryhmäkoko	Ei rajoitusta
Ilmoittautuminen	Ympäristönsuojeluyksikkö, puh. 040 7799 286 ymparistonsuojelu@nokiankaupunki.fi

Nokian arvokkaat luontokohteet -luento (*yläkoulu ja toinen aste*)

Ohjelman kuvaus	SLL Nokian vierailijan luento ja PowerPoint-esitys Nokian arvokkaista luontokohteista. Nokialla on paljon arvokkaita ja hienoja luontokohteita, kuten monipuolisia lehtoja, jylhiä kallioita, vanhoja metsiä ja lintujen elinympäristöjä. Lähiluonnon tunteminen vahvistaa luontosuhdetta ja kannustaa toimimaan kestävän tulevaisuuden puolesta.
Järjestävä taho	SLL Nokia
Sijainti	Vierailija tulee koululleen
Ajankohta ja kesto	Ma 14.9., ke 16.9., to 17.9. ja pe 18.9. klo 9–14 välisenä aikana. Kesto 45 min.
Ryhmäkoko	Ei rajoitusta
Ilmoittautuminen	Ympäristönsuojeluyksikkö, puh. 040 7799 286 ymparistonsuojelu@nokiankaupunki.fi

Vastuullisuuskoulu-työpaja (*yläkoulu ja toinen aste*)

Ohjelman kuvaus	Mitä vastuullisuus on, mitä se tarkoittaa vaikkapa vaatteiden tai puhelimien osalta ja miten sitä voi edistää? Eetin Vastuullisuuskoulu-työpajassa pureudutaan näihin kysymyksiin ja pohditaan, mitä kulutustuotteiden tuotannossa pitäisi ottaa huomioon ympäristön sekä tuotteita tehneiden ihmisten kannalta.
-----------------	--

	Erityistä huomiota kiinnitetään myös ratkaisujen etsimiseen: miten voimme edistää vastuullisuutta kansalaisina ja kuluttajina? Työpaja on toiminnallinen ja sisältää tietovisan sekä ryhmätehtävänä toteutettavan tiedonhakutehtävän. Tarkoituksena on herättää oppijan kiinnostus aiheeseen ja saada aikaan uusia oivalluksia.
Järjestävä taho	Eettisen kaupan puolesta ry (Eetti)
Sijainti	Vierailija tulee koululleenne
Ajankohta ja kesto	Ti 15. – pe 18.9. Klo 10 eteenpäin. Ajankohta sovittavissa. Työpajan kesto 75 min (tarvittaessa voidaan tiivistää 60 min).
Ryhmäkoko	Yksi luokka
Ilmoittautuminen	Ympäristönsuojeluyksikkö, puh. 040 7799 286 ymparistonsuojelu@nokiankaupunki.fi

Elintapojen ympäristövaikutukset ennen ja nyt (*yläkoulu ja toinen aste*)

Ohjelman kuvaus	Kulttuurinen kestävyys on yksi kestävän kehityksen neljästä ulottuvuudesta. Kulttuurinen kestävyys tarkoittaa kulttuuriperinnön näkökulmasta kielten, perinteiden ja tapojen vaalimista ja eteenpäin välittämistä, monimuotoisuuden arvostamista ja kaikkien oikeuksien kunnioittamista. Nokia-Seuran vierailulla toimitaan ryhmissä ja mietitään, millaista elämä oli 1900-luvun alussa ennen sähköä, puhelinta ja juoksevaa vettä. Miten arkitoimet järjestettiin, mistä saatiin energia, ruoka ja muut tarvikkeet ja mitä tehtiin jätteille? Millä toimintatavoilla ympäristövaikutukset olivat nykyistä kielteisimpiä ja millä myönteisempiä? Vierailu sopii erityisesti historianopetukseen ja kotitalouteen.
Järjestävä taho	Nokia-Seura ry
Sijainti	Vierailija tulee koululleenne
Ajankohta ja kesto	Ti 15.9., ke 16.9. ja to 17.9. klo 12.00 eteenpäin sovittavissa. Kesto yksi oppitunti.
Ryhmäkoko	Yksi luokka
Ilmoittautuminen	Ympäristönsuojeluyksikkö, puh. 040 7799 286 ymparistonsuojelu@nokiankaupunki.fi

Ilmastotavoitteita edistävä kaavoitus (*yläkoulu, toinen aste*)

Ohjelman kuvaus	Tutustutaan mitä kaavoitus on ja miten se vaikuttaa meidän elinympäristöömme. Miten ilmastonmuutos haastaa myös kaavoitusta ja maankäyttöä? Mitä ilmastotavoitteita edistävä kaavoitus voi olla? Ajankohtaisia esimerkkejä Nokian kaupungin kaavoista.
Järjestävä taho	Nokian kaupunki/kaavoitus
Sijainti	Virastotalo, Harjukatu 21
Ajankohta ja kesto	Ke 16.9. iltapäivällä klo 11 jälkeen tai to 17.9. ennen klo 14. Tarkempi ajankohta sovittavissa. Kesto 45–90 min.
Ryhmäkoko	Noin 20 oppilasta
Ilmoittautuminen	Kaavoitusarkkitehti Johanna Fingerroos, puh. 040 1334 235, etunimi.sukunimi@nokiankaupunki.fi

Luonnonmukainen viljely osana kestävää tulevaisuutta (*yläkoulu ja toinen aste*)

Ohjelman kuvaus	Paikalliset Luomuliiton luomuyhdistykset vaikuttavat maakunta- ja kuntatason päätöksentekoon sekä toimivat luomutuottajien vertaisverkostoina. Pirkanmaan Luonnonmukaisen viljelyn yhdistys tulee kertomaan oppilaille luonnonmukaisesta maataloudesta ja luomuviljelystä sekä siitä, miten Luomuliitto ajaa muutosta kohti kestävämpää ruokajärjestelmää.
Järjestävä taho	Pirkanmaan Luonnonmukaisen viljelyn yhdistys
Sijainti	Vierailija tulee koululenne
Ajankohta ja kesto	Ke 16.9. varattavissa klo 9, 10 ja 13 aikaan alkavalle tunnille (ilmoita tunnin tarkka alkamisaika ilmoittautuessa).
Ryhmäkoko	Yksi luokka
Ilmoittautuminen	Ympäristönsuojeluyksikkö, puh. 040 7799 286 ymparistonsuojelu@nokiankaupunki.fi

Tekoälytaiturit - Kestävää tulevaisuutta rakentamassa -työpaja (*yläkoulu ja toinen aste*)

Ohjelman kuvaus	Työpajassa harjoitellaan toiminnallisesti tekoäly- ja kestävyysosaamisen taitoja. Tutkitaan Agenda 2030 -
-----------------	---

	toimintaohjelman tavoitteiden inspiroimana kestävän tulevaisuuden rakentamiseen liittyviä haasteita suuren kielimallin ja systeemikartan avulla. Lopuksi kehitetään kestävän tulevaisuuden haasteisiin innovatiivisia ratkaisuja tekoälyä hyödyntäen. Monialainen työpaja sopii moniin oppiaineisiin ja oppiainerajat ylittäviin oppimiskokonaisuuksiin. Työpajassa käytetään oppilasryhmän koulussa opetuskäyttöön hyväksyttyjä tekstiä ja kuvaa generoivia tekoälysovelluksia. Otathan yhteyttä juniversity@tuni.fi, mikäli kouluanne koskevien linjausten mukaan oppilaasi eivät saa itse käyttää generoivaa tekoälyä opetuksen aikana, mutta haluaisitte kuitenkin osallistua työpajaan.
Järjestävä taho	Tampereen yliopiston Juniversity
Sijainti	Etätoteutus (Zoom)
Ajankohta ja kesto	Varattavissa ma 14.9. – to 17.9. klo 9–16 välille.
Ryhmäkoko	Suositellaan maksimissaan 30 opiskelijan ryhmille
Ilmoittautuminen	Ilmoittautuminen VIHTA-varausjärjestelmän kautta: https://secure.vihta.com/public-ng/juniversity/#/home (varauskalenteri aukeaa ti 11.8.)

Kädenjälki -kouluvierailu (*toinen aste*)

Ohjelman kuvaus	Nuorten Akatemian järjestämät Kädenjälki-kouluvierailut tutustuttavat nuoret Agenda2030 kestävän kehityksen tavoitteisiin paikallisesta ja globaalista näkökulmasta, erityisesti tavoitteisiin: 1. ei köyhyyttä, 5. sukupuolten tasa-arvo, 8. ihmisarvoinen työ, 10. eriarvoisuuden vähentäminen sekä 13. ilmastoteot. Toiminnallisissa kouluvierailuissa nuoret kuulevat kenialaisten, romanien ja saamelaisten ajatuksia sekä pohtivat, kuinka kestävän kehityksen tavoitteet näkyvät omassa arjessa. Työpajat vahvistavat nuorten kriittistä ajattelua ja kannustavat vaikuttamaan sekä toimimaan arjessa kestävästi.
Järjestävä taho	Nuorten Akatemia
Sijainti	Vierailija tulee koululleen

Ajankohta ja kesto	Ajankohta sovittavissa kouluvierailijoiden kanssa. Kouluvierailu on kaksiosainen (2 x 75–90 min), mutta toteutus voidaan sopia myös yhdelle päivälle.
Ryhmäkoko	Suositus alle 30 oppilasta
Ilmoittautuminen	Nuorten Akatemian nettisivujen kautta tilauslomakkeella: https://nuortenakatemia.fi/opettajille-ohjaajille/oppimispelit-ja-kouluvierailut/oppimispelin-kouluvierailun-ja-video-oppitunnin-tilausohjeet/

Katse eläimeen -kouluvierailu (8.–9. luokka, toinen aste)

Ohjelman kuvaus	Nuorten Akatemian järjestämässä Katse eläimeen -kouluvierailussa tutkitaan eläimiin liittyvää mainontaa vastamainosten avulla. Työpajojen tavoitteena on lisätä nuorten eläinoikeustietoista medialukutaitoa, vahvistaa kriittistä ajattelua ja auttaa oppijoita tunnistamaan eläintuotannon hyvinvointipesua eli sitä, mitä mainokset jättävät sanomatta, ja miten niissä saatetaan kaunistella todellisuutta. Kouluvierailun päätteeksi nuoret tekevät oman vastamainoksensa. Opettajan tulee varata vastamainoksen tekoon saksia, kyniä ja värikkäitä tusseja sekä liimaa tai teippiä.
Järjestävä taho	Nuorten Akatemia
Sijainti	Vierailija tulee koululleen
Ajankohta ja kesto	Ajankohta sovittavissa kouluvierailijoiden kanssa. Vierailun kesto 75–90 min.
Ryhmäkoko	Suositus alle 30 oppilasta
Ilmoittautuminen	Nuorten Akatemian nettisivujen kautta tilauslomakkeella: https://nuortenakatemia.fi/opettajille-ohjaajille/oppimispelit-ja-kouluvierailut/oppimispelin-kouluvierailun-ja-video-oppitunnin-tilausohjeet/

Rauha2030-peli (yläkoulu, toinen aste)

Ohjelman kuvaus	Pelipäivänä opettajan mukaan ilmoittamat ryhmät pääsevät pelaamaan Seppo-alustalla toimivaa Rauha2030-opetuspeiliä joko yksin tai pienryhmissä. Pelissä tutustutaan Agenda2030-
-----------------	---

	toimintaohjelman tavoitteeseen 16 (rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto). Pelaajat pohtivat rauhan tarkoitusta, sen edistämistä ja konfliktien ratkomista.
	Opettaja välittää oppilaille ohjeet pelaamiseen ja seuraa pelaamista luokassa. Nuorten Akatemia tarkistaa pelialustalla nuorten pelitehtäviä ja varmistaa pelin etenemisen.
	Oppimispelien tehtävät ovat erilaisia monivalinta- ja yhdistelytehtäviä tai luovia tehtäviä, joihin oppilaat voivat vastata äänen, videon, kuvan tai tekstin avulla.
Järjestävä taho	Nuorten Akatemia
Sijainti	Koulut
Ajankohta ja kesto	Pe 18.9. klo 9–12 välillä. Peliä varten on hyvä varata aikaa yksi oppitunti (noin 45–60 min).
Ryhmäkoko	Suositus alle 30 oppilasta
Ilmoittautuminen	Nuorten Akatemian nettisivujen kautta ilmoittautumislomakkeella: https://link.webropolsurveys.com/Participation/Public/8e48aa02-4a46-4bf8-8bd6-7e7220aaac39?displayId=Fin3447693

Ilmoittautuminen ohjelmiin **viimeistään pe 28.8.**

MUUTA

Ateriapalvelut mukana ympäristökasvatusviikolla

Ympäristökasvatusviikolla päiväkotien ja koulujen ruokalistoilta löytyy planetaariseen ruokavalioon sopivia ruokia painottuen kasvis- ja kalaruokiin. Viikon ruokalista tukee ympäristökasvatusviikon teemaa tarjoamalla vastuullisia ja monipuolisia ruokavaihtoehtoja.

Aineistonäyttelyt Nokian kirjasto- ja kulttuuritalo Virrassa

Nokian kirjasto- ja kulttuuritalo Virta osallistuu ympäristökasvatusviikkoon kokoamalla viikon ajaksi teemaan liittyviä aineistonäyttelyitä. Aikuistenosastolla sekä lasten- ja nuortenosastolla esitellään ympäristöön, luontoon, ilmastoon ja kestävään elämäntapaan liittyvää kirjallisuutta.

Näyttelyiden tavoitteena on herättää kiinnostusta ympäristöasioihin sekä tarjota kaikenikäisille lukijoille uusia näkökulmia kestävään tulevaisuuteen.

YMPÄRISTÖKASVATUSMATERIAALIA VAPAASEEN KÄYTTÖÖN

Luonto kutsuu seikkailuun -vihko (1.–3. luokka)

Luontoretkeilyyn suunnattu tehtävävihko tarjoaa tekemistä ulkona oppimiseen. Se sisältää erilaisia havainto- ja toiminnallisia tehtäviä, jotka innostavat tutkimaan luontoa ja oppimaan ympäristöstä kokemuksellisesti.

Voit ladata materiaalin tästä:

https://wwf.fi/app/uploads/h/2/2/obxw2pzcbzpas673kplmpgg/wwf_luonto_kutsuu_seikkailuun.pdf?filename=Luonto%20kutsuu%20seikkailuun%20-vihko.pdf

Pirkanmaan Jätehuollon mobiilipelit (alakoulu, yläkoulu, lukio)

Pelit ovat Pirkanmaan Jätehuollon kehittämiä nettipohjaisia, omilla puhelimilla tai tableteilla pelattavia maksuttomia pelejä, joissa opitaan jätteen lajittelua ja tutustutaan kiertotalouteen. Pelit on rakennettu Seppo-alustalle. Pelit sekä ohjeet löytyvät täältä: <https://pjhoy.fi/nain-kierratan/ymparistokasvatus/roska-akatemia-ylakoulut-ja-lukio/pelit/>

Pelejä on neljä:

- Biotähti
- Stoppi ruokahävikille (3.–6.luokkalaiset)
- Kekseliäs kuluttaja
- Kierrätyskingi (ala- ja yläkoulu)

Pirkanmaan Jätehuollon lajittelupelikortit (alakoulu)

Lajittelupelissä lajitellaan erilaiset roskat eli pelikortit oikeisiin jäteastioihin. Opitaan myös, mitä lajitelluista jätteistä valmistetaan.

Pelikortit löytyvät täältä: <https://pjhoy.fi/nain-kierratan/ymparistokasvatus/roska-akatemia-juniorit/lajittelupelikortit/>

Tutkimusretki koulussa (*alakoulu, yläkoulu*)

WWF:n oppimateriaali johdattaa tutustumaan omaan kouluunne ja arvioimaan sen ympäristöystävällisyyttä. Pääsette vaikuttamaan koulunne ympäristöasioihin ja muuttamaan maailmaa yksi koulu kerrallaan. Materiaali on suunniteltu niin, että siitä on helppo tulostaa kulloinkin tarvittavat osiot.

Materiaali löytyy täältä:

<https://wwf.fi/opettajille/opetusmateriaalit/?id=tutkimusretkella-koulussa>

Kestävä elämäntapa -oppimateriaalit (*alakoulu, yläkoulu, toinen aste*)

WWF:n oppimateriaalipaketti käsittelee kestävää arkea, kulutusta ja ympäristöystävällisiä valintoja. Materiaalit sisältävät tehtäviä ja esityksiä, jotka sopivat eri-ikäisille oppilaille. Tavoitteena on lisätä ymmärrystä kestävä elämäntavan merkityksestä ja kannustaa arjen tekoihin. Materiaalista löytyy esimerkiksi kotitaloustunnille sopivia

Materiaali löytyy täältä:

<https://wwf.fi/opettajille/opetusmateriaalit/?language=suomi&theme=kestava-elamantapa>

Kestävä kehitys -oppimateriaalit (*4.–6. luokka, yläkoulu, toinen aste*)

WWF:n materiaalikokonaisuus auttaa oppilaita tutustumaan kestävä kehityksen teemoihin, kuten ilmastonmuutokseen, luontokatoon ja vastuulliseen kulutukseen. Materiaalit sisältävät monipuolisia tehtäviä ja sopivat käytettäväksi eri oppiaineissa.

Materiaali löytyy täältä:

<https://wwf.fi/opettajille/opetusmateriaalit/?language=suomi&theme=kestava-kehitys>

Pallon paras ruoka -pelikortit (*4.–6. luokka, yläkoulu ja toinen aste*)

WWF:n korttipelissä pelaajat arvioivat keskustelemalla eri ruoka-annosten vastuullisuutta ja hiilijalanjälkeä. Peliä pelataan 4–6 oppilaan ryhmissä ja peliaika on noin 15–30 minuuttia.

Pelikortit löytyvät täältä:

https://wwf.fi/app/uploads/d/x/p/yjti6dvhihkpzfzbfmkbic/2018_ruokapelikortit_fin_a4.pdf?filename=Pallon%20paras%20ruoka%20-pelikortit.pdf

T-paidan matka puuvillapellolta kauppaan -video (*alakoulu, yläkoulu ja toinen aste*)

Oletko koskaan tullut miettineeksi mitä kaikkea yhden T-paidan valmistaminen vaatii? Lounais-Suomen Jätehuollon tekemä video kertoo T-paidan ekologisesta selkärepusta ja siitä, millainen on tavanomaisen T-paidan matka puuvillapellolta kauppaan. Video sopii kaikenikäisten oppilaiden katsottavaksi ja sen kesto on noin 3 min.

Videon voi katsoa tästä: <https://www.youtube.com/watch?v=AwxtWRnBFB0>

Arjen tekoja luonnon hyväksi -bingo (*alakoulu ja yläkoulu*)

Bingo, jonka avulla oppilaat voivat arvioida luonnon hyväksi tekemiään arjen tekoja. Bingoruudukko sisältää erilaisia pieniä, helposti toteutettavia tehtäviä, kuten energian säästämistä, kierrättämistä, luonnossa liikkumista ja kestävien valintojen tekemistä. Peliä voidaan pelata yksin, pareittain tai ryhmissä, ja sitä voi hyödyntää sekä koulussa että kotitehtävänä. Oppilaat merkitsevät ruutuun tehtävän suoritettuaan ja pyrkivät saamaan bingoruudukon täyteen. Toiminta kannustaa keskustelemaan omista valinnoista ja niiden vaikutuksista ympäristöön sekä tekemään kestäviä tekoja osaksi jokapäiväistä elämää.

Bingoa voidaan pelata esimerkiksi yhden oppitunnin ajan tai pidempänä projektina useamman päivän tai viikon aikana. Materiaalin voi ladata tästä: <https://mappa.fi/materiaalit/arjen-tekoja-luonnon-hyvaksi-bingo/>

Sää ja mää – monialainen oppimateriaali (*yläkoulu*)

Monialainen oppimateriaali, joka käsittelee säähän, ilmastoon ja maapallon luonnonilmiöihin liittyviä teemoja. Sisältö koostuu erilaisista tehtävistä, kokeellisista harjoituksista ja pohdintatehtävistä, joissa oppilaat tutustuvat esimerkiksi sääilmiöihin, ilmastonmuutoksen syihin ja seurauksiin sekä ihmisen toiminnan vaikutuksiin ympäristöön. Kokonaisuus tarjoaa opettajille valmiin opetuspaketin sään ja ilmaston käsittelemiseen. Tehtävät ovat yhdistettävissä historian, yhteiskuntaopin, äidinkielen, maantieteen, biologian, kotitalouden ja kuvaamataidon opetukseen.

Materiaalin voit ladata täältä: <https://mappa.fi/materiaalit/saa-ja-maa-monialainen-oppimateriaali-ylakouluille/>

Ekopoli-lautapeli (suunnattu yläkoululaisille ja lukiolaisille, mutta soveltuu pelattavaksi kaikenikäisille)

Nuorten kiertotalousopetuksen tueksi suunniteltu lautapeli tempaa mukaansa ja pelin ohessa kiertotaloudesta oppii kuin huomaamatta. Pelin ideana on kierrättää mahdollisimman paljon tavaraa kiertotalouskaupunki Ekopolissa. Peliä voi pelata yksilöpelinä tai joukkuepelinä, jolloin pelilaudan ympärillä olevat pelaajat muodostavat joukkueen, joka kisaa muita peliporukoita vastaan vaikkapa koululuokassa. Pelin kesto sovitaan ennalta, joten sen voi mitoittaa oppitunnin mittaiseksi.

Tutustu peliin ja tulosta se täältä:

<https://www.lahti.fi/kaupunki-ja-paatoksenteke/strategia-ja-kehittaminen/hankkeet/lalapete/>

Vuosilehdet – Luonnonperintösäätiö

Luonnonperintösäätiön toimintaan ja metsien suojeluun voi tutustua esimerkiksi vertaamalla viimeisintä lehteä oppilaiden syntymävuoden lehteen. Joka vuoden lehdestä löytyy listaus säätiön siihen mennessä suojelemista alueista. Mitä on saatu aikaan oppilaiden elinaikana?

Uusimmassa lehdessä esitellään Kirsi Kunnaksen muistometsä, eli Tiitiäisen ja Käpypojan metsät. Näitä voi yhdistää suomen kielen ja kirjallisuuden oppitunteihin. Samaan kokonaisuuteen sopii samasta lehdestä löytyvä teksti Lukevien lasten metsästä, joka yhdisti lapset, lukemisen ja luonnonsuojelun.

Nokian alueelta ei löydy Luonnonperintösäätiön suojelemaa metsää, vielä. Ehkäpä jossain vaiheessa onkin, jos löytyy vaikka innokkaita lapsia tai nuoria asiaa edistämään, sillä kuka tahansa voi perustaa Luonnonperintösäätiön sivujen kautta oman kampanjan.

Vuosilehdet löytyvät täältä:

<https://luonnonperintosaatio.fi/saatio/vuosilehdet/?highlight=uutisia%20ikimets%C3%A4st%C3%A4>

TILASTOINTI- JA PALAUTEKYSELY

Toivomme kaikilta opettajilta tietoa erityisesti vapaiden materiaalien käytöstä tilastointia varten ja palautetta ohjelmista ympäristökasvatusviikon kehittämistä varten.

Lyhyeen kyselyyn pääsee vastaamaan täältä: <https://forms.cloud.microsoft/e/txaaByGxgx>

Kiitos paljon osallistumisesta ja vastauksista!